

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta eise de 2 ori: Mercuria si Duminea, F6i'a, candu concedu ajutoriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunatoria.

Brasiovu 15/3 Novembre 1868.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de facare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvani'a.

Memorandu romanu *).

In partea orientala a imperiului Austriei se afla una tierra, care publiculu europenu se pare a o ignora, numai pentruca nenorocirile ei au ajunsu la culmea lor. — In lumea acest'a celu nenorocosu devine rapede uitatu.

Dacia centrala traiana, care astadi se numesce Transilvani'a seu Ardélulu, si care e situata intre Banatu, Ungari'a, Moldov'a si Munteni'a sub gradulu 40 si 44 de lungime, si 45 si 48 de latime, are una suprafacia de 1102 miluri patrate geografice, si numerulu locuitorilor sei trece preste cifra de 2.150.000. Pre langa aceea Dacia centrala, va se dica Transilvani'a de astadi, atatu prin configuratiunea sa geografica catu prin trecutul seu, pare destinata a juca unu rol forte importante in solutiunea cestiunii orientale.

Posetiunea geografica a Transilvaniei si pamentulu seu acoperitu de munti mai ca i dau aspectulu Suieterei. Transilvani'a forma odata partea interioara, mediulu imperiului, dacicu; cetatea Sarmisegetus'a, situata intr'unulu din cele mai frumoase locuri ale Transilvaniei, era capitala imperiului si resedinta regiloru. In decursulu unui periodu de 172 ani alu ocupatiunii romane, mai tote legiunile romane fura stabilite in acesta Dacia, va se dica in Transilvani'a; in partea acest'a a Daciei s'au fundatu coloniile cele mai importante, municipiele romane. Ca semne ale celor mai furioase despoieri barbare, cari au desolat Dacia, arheologii au descoperitu pana acum in 119 locuri 752 inscriptiuni antice romane 1235 alte monumente si documente despre existinta romaniloru si despre domnia lor in Dacia. Partea cea mai mare a acestoru monumente, inscriptiuni si documente se afla pe teritoriulu Daciei. Acest'a e unu documentu eclatante, ca si romanii au fostu recunoscutu, ca Dacia centrala e destinata a domni preste tote celelalte teritorie de prin pregiuru.

Candu osmanii invasiunara acesta parte a Europei, Ungari'a cadu in puterea lor si deveni unu pasalicu. Transilvani'a singura si conserva autonomi'a, legelatiunea si guvernulu seu propriu. Intr'unu intervalu de doue sute de ani, Osmanii lasara mai de multe ori mii de cadavre prin vaile si muntii Transilvaniei, si cei ce mai remasera in vietia in atari casuri, se grabira a parasu nu numai teritoriulu acest'a, ci si vastele siesuri ale Banatului si Romaniei; ca-ci armata inemica, nepotenduse tiené in muntii Transilvaniei, nu era secura nici in tierile aceste din urma, si fu silita a trece pre malulu dreptu alu Dunarei.

*) Sub acestu titulu publica diurnalele maghiare, dupa oficialulu Buda-Pesti-Közlöny, memorandulu de susu. „H. Ztg.“ in nota dice, ea a aparutu in „L'Etoile d'Orient“ compusu de catra romani ardeleni in 1867 la adrs'a puteriloru europene, si lu traduce din „B. P. Közlöny“. „Federatiunea“ lu publica sub titlu: „Memorandu din Transilvani'a“. „Sontemu fericiiti“, dice „L'Etoile d'Orient“, „de a puté pune in vederea cetitoriloru nostri unu documentu importantu, redactatu de romani eminenti din Transilvani'a, spre a comunica puteriloru, ce protegu caus'a romana“. Noi publicamu textulu dupa trad. „Federatiunii“. „K. Közlöny“ ei premitu prolegomenulu: „De ce media se folosescu unii spre inveninarea causei de mare importantia atunci, candu amu trebui se resolvamu acesta spre odihnirea tuturoru cu pacientia imprumutata, cu ecuitabilitate si cu bunavointia sincera, documentéza: „Egy román emlékirat“, si urméza subscrisu (a. s.). — R.

Incependu dela anulu 1692, Transilvani'a — fatigata de luptele continue, ce avea a suferi din partea Orientelui, vedendu ca puterea osmaniloru dupa caderea capitalei de Bud'a se fransese si in Ungari'a, — abdisa de dreptulu, ce lu avea, de a si alege principii sei si se suse casei de Absburgu pe langa garantie destulu de sigure, cari se afla cuprinse in diplom'a Leopoldina din anulu 1692, in resolutiunile dela Alvinciu, si in sanctiunea pragmatica inohiata cu imperatulu Carolu VI. in anulu 1722 si 1744.

De atunci pana acum marele Principatu alu Transilvaniei a devenitu boulevardulu imperiului Austriei, la media nopte si la apusu, bastiunea si bas'a de operatiune contra rescolerulu repetitive ale maghiariloru, cu unu cuventu: conditiunea de vietia pentru monarchia austriaca, candu existinta acesteia era amenintata de rusi seu de maghiari. Acestu adeveru e recunoscutu de cele mai eminenti capacitati militare ale armatei austriace.

Considerandu dara pusetiunea marelui Principatu a Transilvaniei si importantia loi pentru dinastia si monarchia austriaca, amu fi plecati a supune si conchide, ca acesta provincia trebuie se se buoure de favoruri ou totulu extraordinarie din partea guvernului austriacu, si prin urmare prosperitatea ei trebuie se fia asecurata din tote punctele de vedere. Cu totulu din contra. Dintre numeroasele provincie ale monarchiei austriace nici un'a nu e si n'a fostu tractata in modu mai vitregu de catu principatulu Transilvaniei.

Acestu adeveru obiaru, cunoscutu si altoru popore din Austri'a, nu lu nega nimene, nici insusi guvernulu; lu escusa inse cu conditiunea feudala, pre care imperatii erau obligati a jurá, in calitatea lor de mari principii ai Transilvaniei, la suirea lor pre tron.

In adeveru pre suprafacia Europei n'au existatu una aristocrati'a mai pasionata de privilegiile sale apasatorie pentru poporu, care se fia incarnatu mai multu in privilegiile sale si se fia inaltiatu mai tare prin ele. Tote forme despotismulu asiaticu, aliate cu brutalitatele europene din evulu mediu, le vedemu codificate seu introduse prin usu in dreptulu publicu si privatu alu Transilvaniei! Si minune! acesta conditiune feudala nu s'a potutu altera in nimicu prin propagarea mariloru principie dela 1789 si prin progresulu lumineloru; din contra, diet'a feudala dela 1791 si cele urmatore pana in 1847 au consolidatu-o inca prin insultarea si degradarea umanitatii.

Prin conditiunea feudala a Transilvaniei nu s'au despoiatu de egalitatea drepturiloru numai unele clase de poporu si unele confesiuni religioase, ci una natiune intréga a fostu pusa afara de lege.

Poporatiunea marelui Principatu alu Transilvaniei e impartita dupa natiunalitatele genetice in 1,300 000 romani, cam 1/2 milionu de maghiaro-secui, 175.000 sasi de religiunea evanghelicu, restulu lu facu germani catolici, armeni, jidovi si tígani; dar' fragmentele aceste de rase, dupa confesiunea lor, se infu partea cea mai mare in cele trei natiuni principale. E bine! aristocrati'a maghiara aliata cu birocrati'a si cu patriciatulu sasescu, cu ajutorulu si prin intervenirea Ungariei si a regiloru ei, a decretatu si formulatu ca lege, mai de multe ori intr'unu intervalu de trei sute de ani, ócreare ecuilare totala a natiunii romane din Transilvani'a, seu servindune de cuvintele legii, a deschiaratu: „Natio tolerata usque ad beneplacitum principis et regnicolarum“. In asemene modu fu proscria confesiunea religioasa a romaniloru.

Cativa imperatii din casa Absburgiloru au cerqatu a imbandi prin decrete unilaterale acesta tirania a legiloru tieriei, dar' au intempnatu

totudéun'a protestatiunile cele mai ostinate ale dieteloru aristocratice. Intre atari impregiurari, monarchia Austriei in secolulu din urma, inspirati altcum de spiritulu timpulu lor, concepura ide'a, de a face pre romani se primésca uniunea cu biserio'a Romei pre langa conservarea ritulu greco-orientalu, ca astfelu celu pucinu confesiunea romaniloru se póta scapa de proscripiunea dictata prin tirania legelativa.

Resultatulu inse fu, ca prin mesur'a acest'a natiunea romana din Transilvani'a se imparti in doue confesiuni, din ceea ce trasera numai unu avantajiu, adica ca romanii greco-uniti fura liberi de a frecuenta scolele, si ca'i tolerara de a intra in functiuni publice.

Aristocrati'a maghiara, vedendu in fine, ca nu mai póte inapoiá emancipatiunea totala a natiunii romane, recorse la altu midilocu. „Se damu romaniloru, disera ei, drepturile civile si publice, dar' sub conditiunea, ca se si renege natiunalitatea lor si se se faca maghiari; si spre mai mare secreteate, se stergemu autonomi'a Transilvaniei, se o fusiunamu in Ungari'a, si asia vomu poté paralisa cu atatu mai bine desvoltarea natiunalitatii romane, cu catu legile Ungariei nu suferu scole elementarie in alta limba decatu in ceea maghiara.“

Diet'a revolutiunaria a Transilvaniei, din lun'a lui Maiu 1848, prochiama uniunea absoluta a Transilvaniei cu Ungari'a. — Cateva lune dupa acestu actu revolutiunaria, romanii apucara armele si aperara natiunalitatea si autonomi'a tieriei lor, pana in diu'a, candu revolutiunea maghiara fu suprimata la Siri'a, in Aug. 1849.

Dupa multe suferintie, cadiendu sistemulu absoluteticu alu Austriei in 20 Oct. 1860, natiunea romana se radima pre programulu seu din 1848, pana ce reusi a castiga dela monarchulu compunerea unei camere mai umane, in anulu 1863.

Monarchulu dede sanctiunea sa mai multoru legi ale acestei camere. Unele aveau de scopu a asecura integritatea monarchiei, altele de a salva autonomi'a acestui mare principatu, existinta natiunii romane si restauratiunea drepturiloru sale civile, politice si confesionale. Tote aceste legi erau pre calea cea mai buna pentru realisarea reformeloru imperativminte recerute, si prin urmare preparau regeneratiunea de atate secle dorita.

Dar' veni sistemulu conservativu, care disolvu diet'a transilvana, convoca de nou una dieta aristocratica, transforma minoritatea tieriei in una maioritata artificiala, care prochiama de nou uniunea si compromise deodata tote sanctiunile monarchulu, date legiloru din 1863 si 1864, toomai atunci, candu mai multe mesure opresive se repusera in vigore contra romaniloru.

Acesta stare a lucruriloru sili pre romani a presentá Maiestatei Sale imperiale si regesci in 21 Dec. 1866 una pré umilitatiunne, prin care, basanduse pre conditiunea transilvana sanctiunata si confirmata mai de multe ori prin mesagie solemne, basanduse prin diplom'a leopoldiana, pre zantatiunea pragmatica si pre nisce autografe imperatesci mai recinti, asemenea si pre legile sanctiunate in 1863 si 1864, ei respinsera de nou fusiunea Transilvaniei cu Ungari'a, si rechiama respectarea autonomiei si redeschiderea dietei pre bas'a legii electorale votate prin diet'a de 1864.

Tote fura inzedaru. Uniunea se prochiama cu despectulu celor mai legitime protestatiuni ale natiunalitatii romane si celei sasesci.

(Va urmá.)

Un'a mare de proiecte de legi,

unulu mai maestritu decatu altulu, implura tote diurnalele. Statute pentru sasime despre

componerea corpurilor reprezentative. Statute pentru școli agronomice în Sibiu, Brașov și Bistrița. Proiecte pentru îndreptarea naționalităților din Ungaria, și acum se luăm aminte la următorul

„ARTICULU DE LEGE.

privitoriu la regularea deplină a unificării (fuziunii) Ungariei și Transilvaniei.”

„Pe temeiul art. 7 din 1847/8 din Posoni, care tractează despre uniunea Ungariei și Transilvaniei, pe baza art. de lege I din Clusiu 1848 se ordonă:

„I. cap. Despre drepturile fundamentale ale locuitorilor Transilvaniei.

§ 1. Că consecința a principiului egalității de drept, pronunțată în art. de lege I 1848 în Clusiu, toți locuitorii Transilvaniei înnașcuți sau încetățeniți după lege, fără deosebire de stare, naționalitate sau confesiune au asemenea dreptul de a se împărtăși la toate beneficiile patriei și asemenea obligaminte de a purta sarcinile ei.

§ 2. Desființându-se numirile de până acum ale teritoriului transilvanian după naționalități politice deosebite și — prerogativele și privilegiiile împreună cu ele — pe câtă aceste competențe vreunei naționalități cu eschiderea alteia — se pronunță, ca din denumirile deosebite ale singuraticelor părți teritoriale nu se poate trage nici o consecință spre dauna deplinei îndreptăți egale a locuitorilor statului.” (Nunimile de țară secuieșă, țară sasășă, țară maghiară tacite totu se mai remana? Legea se fă categorică, nu în doi peri. — R.)

§ 3. Fiindcă reciprocitatea de drept, pronunțată în privința nobilimii în art. 16 1791 din Ardeal, se estinde la toți locuitorii statului unit de verce stare, verce naționalitate și religie, așa locuitorilor statului unghuresc în Transilvania și locuitorilor statului transilvanian în Ungaria competență asemenea drepturi și obligățiuni.

II. cap. Despre legislațiune.

§ 4. Potestatea constituțională de a da legi, de ale desființă și ale explică autentic se va exercita și pentru teritoriul transilvanian în comună eschisivă prin regele legalminte încoronat și prin dietă Ungariei unită cu Transilvania, conchiamată după lege; și determinațiunile legilor transilvane privitorie la deosebite exercitare a potestatei legislative prin acesta se scotă din putere.

§ 5. Privitoriu la reprezentațiunea civilor de statu în dietă regatului, cari locuiesc pe teritoriul transilvanian alu statului constituit într-una, până la ulterioară dispunere a legislațiunii, remane în putere art. II de lege din 1848 dela Clusiu, care tractează despre alegerea deputatilor.

Totusi toate agendele, care în pomenitul art. de lege și în instrucțiunea gubernială din 10 Ian. 1866, emise în sensul §-lui 10 alu aceluiași, eră rezervate r. guberniul transilvanian, vor fi a se pune în executiune d'aci încolo prin ministeriul r. unghuresc de interne.

§ 6. Districtului Nașudului, format cu desființarea instituțiunii militare transilvane în jurisdicțiune civilă, lasându-se în această însușime până la ordinare mai departe a legislațiunii, se investă cu dreptul a tramite 2 deputati în casă deputatilor regatului statului împreună, cari trebuie se se alăga după determinațiunile art. de lege II din Clusiu 1848, și prin urmare numărul tuturor deputatilor din teritoriul transilvanian se înmulțese la 75.

§ 7. În casă de sus a dietei regatului, până la regularea definitivă ce are a se face prin legislațiune, afara de membrii desemnați în §-lu 1 alu art. de lege VII din Posoni 1847/8, au scaun și vot și comitii supremi aflatori, capitani supremi și judii regii și comitatelor transilvane, și districtelor Făgăraș și Nașud și ai scaunelor secuiești, precum și groful sașilor (eca §-lu 2 aici er' și vine la numările teritoriale! — R.) (Va urmă.)

Totusi adăugăm acum, ca despre naționalități încă se află articolul următoriu:

„VI. cap. Despre naționalități.

§ 30. Până ce se va face o lege despre cestiunea naționalităților, ministeriul r. unghuresc și imputernicitul a decide provisoriu cestiunile intervenitorie pe baza unității de statu a intereselor administrațiunii și ale equității.” Atata e totu. În capitulul VII titlul de Mare

Principe și comite secuilor se susține, fara a se prejudeca uniunii statului. Celelalte determinațiuni remană cam cum se află acum. Universitatea națiunii sasășe se lasă și mai încolo, numai câtă potestatea judiciară nu o mai poate exercita. Cine, cum au făcută acestu proiect și cum va esi, vom vedea sau cum dice latinul: „Eventus docebit.” Noi numai atata adăugăm, ca numele de romanu s'a unită cu totulu din proiectu, că cum n'ar exista romani în Ardeal! — Documentu de bunăvoință!

Brașov 13 Nov. Astăzi pe la 9 ore și 3 minute se simți aici un cutremur de pământ, care țienă vr'o 5 secunde, elu începând de către sudu cu legănatu linu, nu rapede, de acea abia l'u observă cei de pe la pultă. —

Zernesci 13 Nov. În 7 și 8 Nov. st. v. se va țienă aici tergu de țară, cu sare ocaziune se va țienă și instalațiunea drumului nou făcută oțra Poiana Merului. —

— Desbaterile prin sesiuni despre legea naționalităților în Pestă esira fara multumirea naționalilor; nici proiectulu îndreptat de Deák nu multimesce nici pe departe, fiindcă lasă usi la maghiarisare; er' garanții naționale nu conține. Desbaterile în dietă voru fi infocate. Eca midiloculu de a consolida concordia; cine nu vre a multumi naționalitățile, acela s'ema discordia, că se secere ventu. —

— În senatul imperialu în Vienă încă e opozițiune mare în contra legii de armare, la care remanendu ministeriul în minoritate și va da demisiunea. — În șied. 6 popa Greuter tirolesulu indignat pe licența preseii vieneșe, care dice domă Isabela în locu de regină, se încumetă a dice, ca regimulu încă i pare bine, ca încă nu se vorbesce de unu domn Francisu Iosifu. Scandalu, stengă a esitu din șiedința și lui Greuter i s'a luată cuventulu. —

Miscările în Orientu prin diurnalele Europei.

Diurnalele Europei scriu de pe aici unele că aceste:

Exemplulu oșilor, cari nu mai încetă cu adunările lor a face demonstrațiuni în contra dualistilor, țienendu meetinguri și propagandu spiritulu de opozițiune cu alipire oțra autonomiă țierei și drepturile naționale au începută alu urma și slavii de sudu:

În primă Novembru la mormentulu oșilor cadituri în rebelu pentru încordările ei nisunțiele antimaghiare făcra croații o demonstrațiune cu concursu mare de naționali, cu cantece naționale și cu cuventari. În 2 Nov. în apropiare de Agramu la Sestete se adună la unu meetingu opoziționalu mii preste mii de omeni. Organele de securitate din totu giurulu acela se află acolo concentrate. Una inversiunare mare lasă după sene și această adunare și domni făcra fecie, ca e reu. În Belgradu încă se țienă unu demonstrațiune, pentruca se făcă episcopulu Strossmayer, marelui naționalistu, unu conductu cu tortie între entusiasmu escentricu de unu multime de omeni, câtă vedeași cu oșii.

Și în Parisu se luă actă despre agitațiunile slavilor de sudu. „Journal de Paris” se folosi de adunarea delegațiunilor la Pestă spre a recomanda maghiarilor simțiri mai atemperate, pretensiuni mai modeste și opiniuni mai sanetose, decatu ce vedera în primă sesiune, și mai deduce, ca după atitudă loră ce o țienă, a disparut speranța, ca romanii, slavii și bosniacii le voru alerga în bracia, după cum se fală și apromitea. Slavii și bosniacii și îndrepta privirile la Petersburg, dice „J. de Paris”, dar nu la Pestă.

„Romanilor moldo-valachi nici prin minte nu le trece, a se lasa anectati oțra Ungariă, oi ei mai multă și arunca privirile spre districtele romane ale acestei țiere. Ei și făcu computulu, ca în puterea dreptulu de rase Transilvania se țiene de densii întocma că și Besarabiă, și sperăza, ca Rusia le va da această a două provincia și îi va ajuta se recastige și pe cea d'anteia. Acestă țerbere întrăga începe a neodihni pe cont. Andrassy că și pe br. Beust și elu și dice bucurosu tocma că șieata: „Romania e unu arsenalu, cheia earuia o are Cearulu”. Aceste le șerie diurnalulu de Parisu.

Despre alianța între Prusia, Rusia și Serbia publică diurnalulu „Tierra” după „La France” din Parisu, cumca „Le Pays Romain”

totu Tierra, pe franco. „espune netedu presupusele clause ale acestei alianțe așa:

„În compensarea puscilor cu acu, ce se însărcineza Prusia a da gratisu Romaniei și Serbiei, ambele principate se obliga a i da și densele unu concursu activu, țienendu în esiecu pe Austria, sau redicandu cestiunea Orientulu. Printr'unu articulu speciale, Rusia se îngăgeza a lasa se tréca pe teritoriulu seu armele și munitionile de rebelu cerute dela Prusia de Romania și Serbia, spre a garanță integritatea acestora țiere în potrivă ataoului ce ar veni dela Austria, și dela Turcia.

Se dice, ca acestu tractatu s'ar fi supusu cabinetelor romanu și serbu cãtră finele primăverei acestui anu. Cabinetulu romanu l'u aru fi acceptat pe dată; acelă alu Serbiei a terminat prin alu subscrie, după ce s'a încercat în zadar a atenuă câteva clause ce i pareau prea oneroșe.”

În fine „Tierra” pretinde dela cabinetulu romanu a desminti acesta pentru liniștire, ceea ce încă nu s'ar fi făcutu.

Scornituri că aceste mai esira în publicu prin toate diurnalele straine, cari avea interesu a orbi pe Europă, ca Romania ar' fi unu arsenalu, dicundu, ca în Romania se armăza meru, ca și-a adusu și și mai aduce pusci cu diecile de mii chiaru și din America vr'o 60 mii, ca din Prusia i ar' fi sosită tunari de muntie, ca Prusia ar' da Romaniei la dispușiune vr'o 64 mil. franci, pe cari apoi le rectifică, ca numai 14 milioane ș. u. ș. a.

Adeverulu e, ca municipalitatea din Bucuresci a sacrificat pentru arme 60 mii de lei și toate municipalitățile ei urmăza, și colecte se făcu meru prin provocari și cu resonu și ultraiste. —

Șiemă mai încolo, ca Rusia a abdisu la orice amestec în privința cestiunii orientale sub condițiune, că toate celelalte puteri se făca asemenea. Acum după ce apucara și bulgarii a face miscari pentru înarmare se întetese regimulu rusesc la încordari politice, cu scopu, că se departeze orice amestec din afara în causă Orientulu, de unde se și crede, ca cestiunea se va deslega acolo între peretii casei. Se scrie adică din Petersburg lui „Börzen-Ztg.” din Hamburg, cumca după raportele ce s'au primitu acolo lupta eminentă a creștinilor va puté remané învingătoare, pentruca ei întrecu pe turci cu numărulu. Contingentulu turcesc e 250 mii oșasi, er' celu romanu, serbu și muntenegru 150 mii și alu grecilor 50 mii. Pe insulă balcanică apoi creștinii se voru lupta cu putere după morala și spirituala în contra musulmanilor, deca se va organiza rescularea întrăga a creștinilor. De aici esira scirile despre încordările Cearulu de a împaca pe Prusia cu Austria și a asterne calea la o alianță cu Italia și Austria, din care causă dice, ca e posibilu, că Cearulu se și calatoréscă la Milanu. Deca aceste sciri suntu corecte, apoi oracalii se voru șterge pe buze, de a mai pescui și în causă Orientulu. —

„Der Osten” publica provocarea comitetulu centralu alu reuuniunii ce consta din capacitați eminente și din Occidentu și pōrta numele confederațiune democratică a Orientulu, așa:

„Cãtră poporele Orientulu!”

„Orientele a fostu patriă culturalei, a artilor și științelor. În Oriente resare șorele spre a da pământulu radialu cele pline de binecuvântare. Totusi tiranii făcra din țară această unu desertu și, unde odinioară stralucea artile și științele, domnesce intancime și neștiință.

Popore din Oriente! Viitoriulu diace în manile vōstre. Unu scriitoriu mare dice, făcra poporu și merita șōrtea sa! Diplomatiă se încerca a ve împarechia și asia ve șapa grōpă.

Cine cērcă a ve împarechia, acela e dușmanulu vōstru, în contra aceluia trebuie se veniți puterile! În manile vōstre diace mantințită vōștră, voi trebuie se lucrati întindetive manele fratiesce și țientă e ajunsă. Departe de voi se fă neîncrederea și discordia.

Fiti surdi, ve conjuramă pe Dumnediu, fiti surdi la toate șioptirile, care se încerca a ve incurca în certe, cândă religioșe, cândă naționale. Desbracative de totă pedanteria, de totă preocupetă nemicurilor. Parolă vōștră se fă unirea, popōra ale Orientulu.

Voi aveți lipsă de libertate, de cultură, pentru totă activitate! Imbunarea stărei materiale! Înaltirea bunei șteri! Progresu!

Fiti statornici în luptă contra tuturor

greutate! Fiti inaintatori zelosi ai binelui. Pana a nu incepe marele vostru lucru, adunative midolicele la noul edificiu. Pana acum am lucratu in taina, acum a sositu timpul, ca se pasimu in publicitate, dupace am stravediutu machinatiunile diplomatii.

Comitetulu centralu alu confederatiunei democratice a Orientelii. —

Mai publica „O.” si ecclisisti' a unui comitetu republicanu polonu si unu art. Ungari'a, Austri'a si Serbi'a. —

Litere fundationale.

(Urmare.)

§ XXII. Cei 40 fl. v. a., cari i amu lasatu, precum s'a disu la § IX, punctulu 16, pentru 20 de liturgie cari, conformu intentionei mele, voru fi a se serba in totu anulu pentru odihn'a si repausarea sufletului meu, a parintiloru, fratiloru si a altoru consangeni ai mei, — se se imparta in doue parti egali: douedieci de floreni in v. a. voru remane la locul acestui scaunu mitropolitano, unde in totu anulu, la dilele, cari suntu determinate si urmaza indata mai la vale, voru fi a se serba, diece (ss.) liturgie cu privire la scopulu mentionatu, prin curiosii prenti profesori din locu seu prin altii, pre cari urmatorii mei mitropolitii, cu presbiteriulu seu capitulu loru i voru denumi cu deosebire pentru aceste functiuni.

Era cealalta diumetate a lasamentului pomenuit, adica douedieci floreni in v. a., se voru tramite in totu anulu inainte parochiei din Bistr'a, unde am functionatu, sub decursu de douedieci de ani, ca pastoru sufletescu, si unde se odihnescu oasele iubitei, pre buneii, canduva socie a vietii mele, demne totudéuna de o pia aducere aminte; unde, conformu intentionei mele, parochiulu locale cu capelanii sei voru ave a serba asiderea in totu anulu diece ss. liturgie pentru repausarea sufletului meu, a parintiloru, fratiloru si a sororiloru mele, precum si a sociei mele, de o iubita reminiscinta, An'a, nobile de Bistray, si a tuturoru consangeniiloru ei.

Aceste ss. liturgie voru fi a se serba in amendou locurile, adica in Blasiu si in parochia de Bistr'a, ingremiata in comitatulu Albei de diosu, in aceleasi dile, determinate in ordinea urmatória:

Antei'a liturgia se va serba la 5 Febr. stilulu vechiu, in care di adica, la anulu 1851, fui preconisatu in Rom'a ca episcopu alu Fagarasiului.

A dou'a se va serba la 10 Febr., asiderea stilulu vechiu, in care di, la anulu 1818 evlavios'a socia a vietii mele adormi pre fericitu in Domnulu.

A trei'a se va serba la 15 Febr., asiderea stilulu vechiu, in care di, nasoutu la anulu 1794, vedioi pentru prim'a data lumin'a acestei lumi.

A patru'a se va serba la 10/22 Iuliu, in care di, la anulu 1851, fui santitu ca episcopu prin episcopulu gr. cat. de Oradea mare, Vasiliu Erdelyi.

A cinci'a se va serba la 23 Augustu, stilulu vechiu, in care di, la anulu 1851, ocupai scaunulu episcopescu de Blasiu.

A siese'a se va serba la 16/28 Oct., in care di, la anulu 1855, fui instalatu serbatoiescu ca archi-episcopu si mitropoliu de Alb'a Iulia prin cardinalulu si nunciulu apostolicu de Vien'a Mihailu Viale Prela.

A seste'a se va serba la 6/18 Nov., in care di, la anulu 1850, fui numitu ca episcopu alu Fagarasiului prin pre sacr'a, ces. reg. si apostolicu Maiestate, Franciscu Iosifu I., pre carele induratulu Dumnedieu se'lu tiena, in fericirea si glori'a cea mai mare, intru ani catu mai indelungati si nestoriani.

A optu'a se va serba la 8 Nov., stilulu v., in care di, la anulu 1814, prin suatuirea pre buniloru mei parinti, me unii in sant'a casatoria cu pre evlavios'a si pre bun'a si nobilea vergura, An'a Bistray.

A nou'a se va serba la 6/18 Dec., in care di, la anulu 1814, fui ordinata ca prentu si dispusa ca cooperatore scoundariu in parochia de Bistr'a prin episcopulu de pi'a memoria, Ioane Bobu.

A diece'a se va serba la 10/22 Dec., in care di, la anulu 1854, fui preconisatu ca archi-episcopu si mitropoliu de Alb'a Iulia prin scaunu apostolicu.

Urmatorii mei, mitropolitii de Alb'a Iulia,

voru binevoi a veghia cu totu adinsulu, ca aceste ss. liturgie se se serbeze in amendou locurile, la dilele determinate mai susu, — cari suntu cele mai memorabili in vietia mea, — precum se cuvine, in numera deplinu si fara nici o scadere in totu anulu.

C.

Despre modulu inmultirei si manipulatiunei capitaleloru, si candu, numai pana candu voru fi a se forma, a se inmulti pensiunile, stipendiele si alte salarie din venitorile si interuriele anuali ale capitaleloru, cari voru cresce cu timpul? cu deosebi inse, ce va fi de facutu in casulu si la timpul, candu capitalele — in modulu aratatu mai susu la §§ II si IV — aru cresce la mai multe sute de mii, seu chiaru si la unu milionu seu mai multu? apoi, cum trebe administrate bunurile fundationali nemiscatorie?

§ XXIII. Urmatorii mei, mitropolitii de Alb'a Iulia, dimpreuna cu presbiteriulu seu capitulu loru, si cu barbatii mireni mai renumiti, cari suntu a se intrebotia din sinulu natiunei nostre, voru binevoi a observa, cu privire la inmultirea capitaleloru, cu incordarea si veghierea cea mai mare, intre tote altele, modalitatea respicata la §§ II si IV, capitalisandu adica neinteruptu venitorile si interuriele, si promovandu in acestu modu inmultirea acelor'a. Deci voru binevoi a tiené in totu anulu, seu celu pucinu la doi ani, o consultatiune deosebita, fiindu conchiamati spre acestu scopu totuodata si barbatii mireni mai renumiti.

Ca de si cei mai multi, — cari suntu indatinati a gusta numai presente, si a mesura fericierea si etatea unei natiuni cu fericierea si etatea unui individu singuraticu, voru fi neindestuliti de aceta procedura, care nu va fi productiva decatu dupa decurgerea mai multoru ani, candu intr'adeveru va si produce, negresitu si cu tota siguretatea, unu folosu mai mare si fructe mai rodite pentru intregulu cleru si poporu alu nostru; diu, de si multi, cari nu pretiniescu decatu timpurile si folosele presente, ér' nu si cele venitorie, voru fi pote nemulțumiti; — inse aceia, cari cugeta si judeca mai seriosu, se voru convinge ca, prin o capitalisatiune neinterupta, necurmata si neamenata a tuturoru venitoriloru si interurielorulu, — pre langa tote pensiunile, stipendiele si salariile, cari in puterea § IX si X voru fi a se pune in curgere si a se solvi indata dupa mortea mea, — preste pucini ani se cresce pentru posteritate si pentru sermanulu cleru si poporu alu nostru, care, chiaru si in presente, puicu si ar' usiora sorte prin unu ajutoriu neizemnatu, va cresce, diu, unu capitalu de 450.000 fl. v. a., din ale caruia interurie se voru pote da numai decatu beneficiile specificate la § IX si, prin o inmultire ingrigita si neinterupta a capitaleloru, clerulu si poporul nostru va castigá preste unu seclu seu doue, o fundatiune cu unu capitalu de unu milionu seu doue de floreni, aceea ce, pentru clerulu si natiunea nostra, va deveni o fontana nemarginita si perenale de binefaceri si ajutorie, care prin resursele ei abundante, de si favorabili mai inadinsu numai posteritati, inse anumitu, va ferici si va usiora, in lipsele sale, clerulu si natiunea intréga.

Si asia dupa ce, in modulu aratatu de atatea ori, capitalele se voru fi inmultitu preste patru sute de mii de floreni v. a., urmatorii mei, mitropolitii de Alb'a Iulia, dimpreuna cu presbiteriulu seu capitulu loru, suntu rogati, ca se binevoi a manipula si administra venitorile bunuriloru nemiscatorie precum si interuriele, cari voru proveni mai apoi din capitalele venitorie, cu o economia atata de ingrigita, ca numerulu pensiuniloru si alu stipendielorulu, — despre cari este vorba la §§ IX, XI, IX, — se nu se marésca, ei mai bine se adanga spre adunarea, si inmultirea capitaleloru pana atunci, pana, candu capitalulu intregu se va fi inmultitu si adusa celu pucinu la unulu seu doue milionu de floreni in val. austr. fiindu ca, de va fi ca placere, se va pote procede si mai departe cu inmultirea capitaleloru precum a disu la § IV. Tote aceste voru fi a se implini cu grigi'a si silinti'a cea mai mare.

(Va urma)

ROMANIA.

SOCIETATEA TRANSILVANTA

(Urmare.)

D. presiedinto anunoia, ca la ordinea dilei este cectiunea impartirii celoru trei stipendie ale

societatei; dlui aréta ca, conformu decisiunei adunarei din 12 Maiu, s'a grabitu a da cea mai intinsa publicitate possibile regulamentulu de concursu la stipendiele societatei, comunicandu lu foiloru romane de dincoce de Carpati; oa de asemenea s'a grabitu a lu comunica celoru trei societati literarie de preste Carpati: din Sibiu, Aradu si Cernauti, rugandule prin adresele ce le-a tramisu la 9 Iuniu anulu curente, se binevoiésca a primi si examina petitiunile si atestatele conourentiloru si ale inainta apoi cu recomandatiune din partele acestui comitetu pana la 1-a Sept. anulu curente; — ca, din nenorocire, pana acum nu s'au primitu recomandatiuni, decatu numai dela comitetulu din Sibiu; éra dela Aradu presiedintele societatii ne comunica, prin adres'a sa Nr. 77, ca pana la terminulu de 1-a Septembrie nu s'au primitu nici o cerere pentru stipendii; de alta parte, presiedintele societatii din Bucovina, prin telegram'a sa din 28 Sept., cere rezervarea unui stipendiu, deca se pote, adaugundu, ca va inainta prin posta recomandatiunile cerute; — durere inse ca, pana acum nimicu nu ne-a mai sositu din Cernauti.

Dupa aceta d. presiedinte pune in vedere comitetulu scrupulos'a lucrare a comitetulu asociatiunei din Sibiu, care ne recomanda, din noue concurenti, ce i s'au prezentatu, pe trei inei, si anume: pe dd. Alecsie Dragosiu, juristu absolutu la academi'a din Clusiu, pe Ioane Lepadatu si Nicolae Cocorada, ambii maturisati dela gimnasiulu de statu din Sibiu; de asemenea pune in vedere si opiniunea minoritati comitetulu din Sibiu, care in loculu dlui Dragosiu, propune pe d. Ioane Bozocca, maturisatu la gimnasiulu romanu din Brasiova.

D. presiedinte mai aréta ca, afara de cei recomandati dela Sibiu, s'au mai adresatu de dreptulu catra comitetulu nostru, alti 23 de concurenti.

In fine, d. presiedinte spune ca, indata dupa primirea recomandatiunei din Sibiu si a responsuriloru din Aradu si Cernauti, a numitu o comisiune din sinulu comitetulu, compusa din dd. Procopiu, Fortunatu si Tacitu, care se examineze tote lucrarile si actele concursului si se presente unu reportu comitetulu.

Comisiunea a pregatitu acestu reportu, pe langa care alatura doue acte, adica: unulu in care concurentii se clasifica dupa studiu, si altulu in care se aréta calitatile loru. Comisiunea recomanda pe Dragescu, pe Bozocca si pe Al. Radu.

Dupa tote acestea d. presiedinte aduce aminte comitetulu opiniunea ce s'a manifestatu in adunare si adesea ori in comitetu, ca in conditiuni egale se se de preferinta celoru ce s'ar aplica la sciintiele esacte. De alta parte, recomanda cu deosebire dloru membrii recomandatiunei din Sibiu, si inainte de tote propune spre alegere pe unulu din acei recomandati din Sibiu, care s'au destinatu pentru sciintiele esacte, si fiinduca intre recomandati comitetulu din Sibiu se afla doi (unulu alu majoritatei si altulu alu minoritati), adica dnii Cocorada si Bozocca, asia dara este de parere ca unulu din acesti doi se se aléga mai anteiu.

Urméza o discutiune mai indelungata asupra eminentiloru calitati ale acestoru doi tineri. La aceta disentiune iéau parte dnii Procopiu, Lazarescu, Lupascu, Tacitu si Misailu.

Dupa care d. presiedinte, consultandu comitetulu si ne mai luandu nimene cuventulu, deolara discutiunea inchisa, dara mai nainte d'a procede la votu propune o cestiune prealabile, asupra modulu formarii majoritati.

Comitetulu inouviintiéza ca, majoritatea absoluta, din numerulu celoru 11 membrii prezenti, zica 6, se fia decisaiva.

Siedinti'a se suspende pentru 5 minute.

La deschiderea siedintei, d. pres. aréta comitetulu, ca urméza se puna la votu secretu cei doi concurenti recomandati dela Sibiu: Cocorada si Bozocca.

Facundu deci apelu nominalu, invita pe fiecare d. membru a depune votulu seu in urna; si la deschiderea urnei se constatá, ca din 11 voturi, d. Bozocca a dobanditu 8 si d. Cocorada 3.

Atunci d. pres. proclama pe d. Bozocca stipendistu alu societatei pentru sciintiele esacte. Intregu comitetulu aplauda aceta alegere. —

(Va urma)

— Mari'a Sa Domnioriulu ér' oalatorescu prin tíera catra Slatin'a. —

Banc'a generala de asiguratiune reciproca

„Transilvani'a.”

Suntem in placut'a pusestione de a pasi la activarea societatii si avendu de a incepe cu ramula de asiguratiune contra focului, éra §-ulu 2 ala dispusetiuniloru transitorli prescriindu raspunderea a 30% dupa fiacare actiune, mai nainte de activare, ne luam voia a rug'a prin acéat'a pre toti acei p. t. subscribenti, carii pana acuma au raspunsu dupa actiunile lor numai 10%:

Cá pana in 1-a Decembre a. c. se aiba bunatate a solvi si celelalte 20%, adica dupa fiacare actiune subscrisa inca cate 20 florini v. a.

In Sibiu se pota face acele solviri la functionariulu cassei societatii Dlu **P. I. Kabdebo** in localulu seu din piati'a mare. Subscribentii de prin alte locuri voru platí acolo, unde au subscrisu actiunile.

Actiunile originale inca se voru impartii cu 1-a Decembre a. c. impreuna cu cupónele de interese si de dividende.

Observari:

1. Dupa catimile platite si cari mai sunt a se platí in urm'a acestei provocari, societatea da 6% interese computate dela diu'a raspunderei lor; cu 1-a Februaru 1869 se voru platí interesele pe timpul trecut pana atunoi, éra d'acó incolo ele se voru platí in rate **semestrale** decursive.

2. Provocarea de mai sus nu schimba intru inimic'a modalitatea subscrierii mai departe la ospitalulu fundamentalu (fondulu de intemeiare) si la subscriptionile n'oue voru fi a se raspunde si pe viitoriu la inceputu lor numai 10%. Solvirile mai departe dupa atare subscriptioni se voru cere mai tardiu prin insciintiare deosebita.

3. Actiunile subscrise participéza cu dividende de 15% la intregu castigulu curatu rezultatulu din toti rami de asiguratiune, adica dupa asiguratiuni de focu, de viétia, de grandina si de transportu, indata ce ele voru intrá in viétia. —

Sibiu in 6 Novembre 1868.

Administratur'a suprema a bancei generale de asiguratiune reciproca
„TRANSILVANI'A“.

Publicatiune.

Terminulu de licitatie ce era ficsatu la 21 a curente, pentru aprovizionarea imprimierii statului, cu harti'a trebuitórie pe anulu viitoriu, prelunginduse la 21 a viétórei luni Novembre, se face cunoscutu, ca la acela terminu concurentii se se presente in pretoriulu acestui ministeriu cu cuvenitele oferte si garantii de 2.000 gnlbeni.

Formatulu si greutatea hartiei ce se cere, precum si conditiile sunt urmátoarele:

Nr. curent	NUMIREA HARTIEI	Formatu hartiei.	Marimea in tioli de Vien'a	Greutatea in funti de Vien'a
1	Hartie alba de scrisu	1 13	16	6 ¹ / ₂
2	„ stampata cu an. 1870	1 13	16	12
3	„ pentru bilete de legitimatie	1 13 ¹ / ₂	16 ¹ / ₂	14
4	„ venatu de scrisu	1 13	16	6 ¹ / ₂
5	„ albu de scrisu	2 14 ¹ / ₂	18 ¹ / ₂	10
6	„ venatu de scrisu	2 14	18	10
7	„ stampatu cu an. 1870	2 14	18	12
8	„ albu de scrisu	4 16	20	12
9	„ diometate cleita	4 16	20	10
10	„ venata de scrisu	5 17 ¹ / ₂	22	15
11	„ coloróta ptr. cuverturi	5 17	22	12
12	„ albu de scrisu	6 18 ¹ / ₂	24 ¹ / ₂	18
13	„ diometate cleita	6 18	24	12
14	„ de tipariu	6 18	24	12
15	„ pentru anale statistice	6 18 ¹ / ₂	25 ¹ / ₂	18
16	„ colorata ptr. cuverturi	6 18	25	14
17	„ albu de scrisu	8 21	29	30
18	„ de tipariu pentru Monitoriu	8 22	30	18
19	„ alba de scrisu	12 24 ¹ / ₂	36 ¹ / ₂	40
20	„ Mucava (cartonu de paie)	2 14	18 ¹ / ₂	5-6 la oca
		4 16	20	6-7 la oca

CONDITIUNI.

Pentru aprovizionarea imprimierii statului cu harti'a trebuitórie pe anulu viitoriu 1869, se va tiene licitatiune in localulu acestui ministeriu, la 21 ale viétórei luni Novembre, pentru care se statornicescu conditiunile urmátoarie:

1. Anteprenorulu va fi obligatu a preda imprimierii, ori candu i se va cere, hartie de marimea si calitatea probeloru ce se alatura pe langa acéat'a, sub sigilulu ministeriului, si care la urma se va subscrie de anteprenoru.

Aceste cereri care trebuescu implinite la momentu, na potu fi mai mari decatu de dóne sute topuri de fiacare felu, candu inse, trebuint'a va cere de o cantitate mai mare de 200 topuri hartie, i se va dá anteprenorulu unu terminu celu multu de 25 zile.

2. Greutatea si cantitatea hartiei se va constata de directi'a imprimierii statului, in present'i'a si a unui delegatu din partea acestui ministeriu, prin unu procesu verbale, dupa care apoi se va regulá plat'a prin emitere de mandatu dupa fia ce transportu.

3. Déca anteprenorulu nu va preda la cerere ce i se va face de catra imprimerie cantitatea de hartie ce i se va cere dupa probele cu care se va obligá a preda, atunci ministeriulu o va cumpara pe cont'a dlui anteprenoru, ori de unde va gasi fara a avea dreptulu de a face procesu statului, séu a alergá la vr'o protectiune straina.

4. Duii concurenti, spre a puté fi primiti la operatiunea licitatiei de facia, voru depune fiacare cuvenitele oferte insocite de cate o garantie de 2000 galbeni.

5. Harti'a, care la predate se va constata lipsa la greutate, se va refusá.

6. Anteprenorulu este obligatu a preda harti'a la localulu imprimierii in balari, tóte de potri, éra balurile se fia de cate 10 topuri fiacare, bine legate, bine impachetate si plumbuite, si cá se se póta numerá cu inlesnire topurile, se fia cu semne bine destinsé.

7. La casu candu imprimier'a va avea necesitate de altfelu de hartie neprevéduta in probe, anteprenorulu este obligatu a o procurá la cerere si i se va plati dupa pretiurile curente.

Nr. 16,856, Octobre 16.

2-3

Ospelu de totu renovatu de mana'a prima.

Deschidere de ospetaria.

Cu onóre subscrisul - si iea vóia a face prin acésta aratare inaltei nobilime, ostasi-meii c. r. si onoratului publicu calatoriu, cumca a luat in arenda ospetaria nationala in Alb'a Iulia, piati'a capitala Nr. 165, care acum se numesce „OTELULU BINDER“, pe care inse l'au adijustatu cu tóte comoditatile si recerintiele timpului modernu, conformu iu tóta privinti'a cu asteptarea publicului, care

in 14 Novembre a. c.

se deschide.

Subscrisul n'a crutiatu nici spese, nici ostenáta spre a adijusta otelulu acesta, situatu in una dintre cele mai frumóse si mai cercetate strate ale Beligradului, in tóta privinti'a elegantu si confortabilu, cá unulu ce e provédutu cu 15 camere de pasageri, salonu pentru mancatu si de dejunatu cafea, care se póte asemena cu una restauratiune de primulu rang.

Atentiunea cea mai de capetenia a subscrisului va fi totudéuna indreptata a servi cu cele mai alese victuale, bucate si beuturi cu tóta prevenirea si cu pretiurile cele mai moderate, spre a corespunde dorintieloru onoratiloru óspeti in tóta privinti'a, si speréza a fi onoratu cu cea mai désa cercetare si cu concursulu celu mai favorabile. — Cu tóta stim'a

Binder ospetariu,
mai 'nainte „strugulu de aur“ in
Mediasiu.

Fara computarea serviciului si altelu.

Servire prompta si atentiva.

Curatania, efínatate, elegántia.

AVISU

celoru in dreptu de a vinde obiectele medicamentale

BALSAM-PRESERVATIVU

uniculu medicamentu escelinte contra spasmurilor, bóleloru de stomacu de orice natura, epilepsia, colica re-pede, diarea, versaturi la femei impovórate, colera, colerina, restaurarea dupa bóle indelungate si regularea organeloru mistuitórie, analizatu si aprobatu de chemiculu servitiului sanitariu din Vien'a si usatu de multe celebritati medicale.

Se tramite numai la primirea pretiului (pe comptantu) ori la posta (Postnachnahme). Pretiulu unei butelie originale cu capsula de cusutoriu si sigilu dimpreuna cu instructiunea in 3 limbe e 1 fl. 50 cr. In Brasiovu se afla in depusulu centralu in apotec'a lui MILLER la „corón'a de aur“, terglu pescelui, si la Anken et Comp.; precum si in Bucuresci la d. I. Sotsek negutiatoriu. La apotecarii in: Esseg, Adele Deszathy; in Fagarasiu I. Megei, in Sibiu M. Sill si negutiati. I. Thalmeyer; C. Konya in Iasi; Dr. Hinz in Clusiu; Alb. Jeney in Muresiu-Osiorheiu; Paulu Breuer in Lapusulu ung.; Rud. Smettau in Ploiesci; Csuta et Comp., negutiatoriu in S. Szt.-György si Ioane Ajtai negutiatoriu in Rosia.

3

Avisare.

Suptscrisul póte sierbi on. publicu din locu cu unu depusu bine sortitu de pantofaria (stiblete) de Parisu, Lipsca si Vien'a atatu pentru prunci, catu si pentru cavaleri si dame si se recomanda cu deosebire publiculu romanescu. —

Ioane Sitta,

3-3

strat'a Caldarariloru Nr. 545.

Exemplaria din Gazeta,

lipsa Nrii confiscati, se afla destule. — Se póte prenomera si dela 1. Oct. — Refairea ??? —

Cursurile la burea in 13. Nov. 1868 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 51 cr. v.
Augsburg	—	—	115 „
London	—	—	116 „ 7 ³ / ₄ „
Imprumutulu nationalu	—	—	58 „ 20 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	59 „ 25 „
Actiile bancului	—	—	827 „
„ creditului	—	—	223 „ 50 „

Obligatiile transilvane ale desarcinarii pamentulu in 9. Nov. 1868:

Bani 71.75 — Marfa 72 —.